

Randaberg kommune

VEDLEGG 1

09/2771 - 45

SÆRUTSKRIFT

MØTEBOK

Utvalg
Kommunestyret

Saksnummer
0001/05

Møtedato
05.01.2005

HØRING - NOU 2004:19 DISTRIKTSKOMMISJONENS UTREDNING OG KOU 2004:1 STERKE REGIONER

Arkivsaknummer: 04/01989

Arkivkode : 002

Saksnummer	Utvalg	Møtedato	Saksb.
PS 0001/05	Kommunestyret	05.01.2005	PH/KT

Kommunestyret den 05.01.2005

Sak PS 0001/05

HØRING - NOU 2004:19 DISTRIKTSKOMMISJONENS UTREDNING OG KOU 2004:1 STERKE REGIONER

Kommunestyrets vedtak:

Randaberg kommune avgir høringsuttalelser til distriktskommisjonens utredning og KOU 2004: 1 Sterke regioner i tråd med fellesforslag fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti.

F. T.

Behandling:

Forslag fra Fremskrittspartiet v/ repr. Kurt Randeberg:

Randaberg kommune støtter visjonen fra Distriktskommisjonen om at det videreutvikles attraktive og livskraftige lokalsamfunn gjennom et aktivt og konkurransedyktig næringsliv og likeverdige tjenestetilbud i hele landet, med sikte på å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret.

Randaberg kommune mener visjonen best oppnås ved at det i tråd med *nærhetsprinsippet* så bør beslutninger fattes på lavest mulig effektive forvaltningsnivå og derfor bør det innføres to folkevalgte nivåer og fylkeskommunen avvikles. Samtidig overføres en stor del av oppgavene fra dagens fylkeskommuner til kommunene og i tillegg bør staten desentralisere nye oppgaver til kommunene. Dette for at lokalsamfunn skal være i stand til å ta større ansvar for egen utvikling.

I henhold til visjonen om likeverdige tjenestetilbud i hele landet, så presiserer Randaberg kommune at finansieringen av de viktigste primæroppgavene i kommunene bør skje gjennom stykkprisfinansiering. Et statlig stykkprisfinansiering vil begrense det økende problemet med at et voksende antall kommunale oppgaver ikke fullfinansieres. I et system hvor stykkprisfinansiering står sentralt vil også innbyggerne kunne få større frihet i valg av tjenester selv, noe som vil gi mer frihet til den enkelte.

Randaberg kommune innser at attraktivitet er et stadig viktigere fortrinn i konkurransen om tilflyttere og menneskelige ressurser og at kommunenivået står sentralt i forhold til å skape attraktive lokalsamfunn.

Av den grunn bør det utvikles en entreprenørskapskultur i alle deler av landet, og skapes en ja-kultur i offentlig forvaltning – slik at personer med ideer og pågangsmot løftes fram.

For Randaberg sin del er det også viktig at det skapes en fremtidsrettet jordbrukspolitikk som legger opp til et fritt landbruk som gir den enkelte produsent et reelt valg til produksjon innenfor rammer som markeder, egeninteresser og økonomi setter.

Videre så bør de viktige inntektene fra kraftproduksjonen som i dag tilfaller kommunen også i fremtiden komme kommunen til gode.

Skulle det derimot i den videre prosessen besluttes at det opprettes et regionalt folkevalgt nivå til erstatning for dagens fylkeskommuner, så mener Randaberg kommune at grensene bør settes ut fra lokal tilhørighet. For Randaberg kommune sin del så er det naturlig at Rogaland med noe omland, med sitt store befolkningsgrunnlag, kapitalstyrke og utdanningsmiljø, kan utgjøre en region alene. Alternativt strekke seg østover.

Randaberg kommune mener også at dersom det besluttes at det skal være større og færre kommuner enn i dag, så bør fordelene med å ha utstrakt interkommunalt samarbeid nøye vurderes og vektlegges. I tillegg bør det fastsettes kriterier for hvilket nivå og utstrekning interkommunalt samarbeid skal omfatte for fortsatt å kunne bestå som egen kommune.

✓ 28

Kommunene er som kjent grunnsteinen i det norske demokratiet. Eventuelle endringer i kommunestrukturen bør baseres på frivillighet og på at befolkningen får uttrykke sitt syn gjennom folkeavstemminger etter at alle sider ved strukturendringer er nøye konsekvensutredet

Forslag fra repr. Sølve Sivertsen:

Randaberg kommune mener at en eventuell opprettelse av et regionalt folkevalgt nivå må følges opp med at fylkesmannsambetet opphører. Etter vår vurdering kan oppgaver knyttet til kontroll og tilsyn overlates til kontrollutvalgene.

Forslag fra Venstre v/ repr. Iselin Nybø:

Det presiseres at Randaberg kommune ønsker 3 folkevalgte nivåer.

Fellesforslag fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti v/ repr. Tor Alm:

UTKAST

HØRINGSUTTALELSE - NOU 2004:19 DISTRIKTSKOMMISJONENS UTREDNING

Vi viser til høringsbrev av 14. oktober vedlagt distriktskommisjonens utredning NOU 2004:19 "Livskraftige distrikter og regioner – rammer for en helhetlig og geografisk politikk".

Vi viser videre til at KS har anbefalt medlemmene å gi samlet høringsuttalelse til KRD angående distriktskommisjonens utredning parallelt med høring til KOU 2004:1 Sterke regioner. Medlemmene i KS er oppfordret til å uttale seg om styringsstruktur / forvaltningsmodell allerede innen første høringsfrist 14. januar 2005.

Kommunestyret i Randaberg behandlet saken i møte 05.01.2005, jf. vedlagte utskrift av protokoll. På bakgrunn av dette ønsker Randaberg kommune å avgis uttalelse til utredningen som følger.

Merknader knyttet til fremtidig fylkes- og kommunestruktur, oppgavefordeling og maktfordeling/regionalisering

Opprettelse av et lokalt folkevalgt nivå i stedet for dagens fylkeskommuner

Randaberg kommune mener at kommisjonens forslag om å opprette et regionalt folkevalgt nivå til erstatning for dagens fylkeskommuner er basert på et for tynt grunnlag. Det er svært viktig å vurdere konsekvenser av slike strukturendringer før de eventuelt blir besluttet iverksatt. I denne utredningen er det nesten bare fokus på konsekvenser for næringutvikling. Det er bl.a. behov for en avklaring om hvilken reell myndighet de folkevalgte i det nye nivået skal ha, og konsekvenser for innbyggernes tiltro til og deltakelse i demokratiet. Fylkeskommunen sliter ikke bare med å fungere som "samfunnsutvikler", men også med at innbyggerne ikke er så opptatt av hvem som styrer. Vi er skeptiske til om valgdeltakelse blir bedre selv om en får større enheter.

Administrasjonen er enig med distriktskommisjonen i at det er viktig at vi kan jobbe innenfor samordnede styringssignaler. Det er vesentlig at det er samsvar mellom kommunens oppgaver og ressurser, og at kommunen faktisk har handlingsrom nok til å fungere som kommune.

Randaberg kommune er opptatt av at det ikke må være for store avstander mellom de som styrer og de som blir styrt. Vi mener at regionaliseringen av veikontorene er et eksempel på en reform som har ført til dårligere samordning og samarbeid. Det er viktig å ivareta lokalkunnskap og godt samarbeid mellom kommunene og eventuelle nye regioner. For lange kommunikasjons- og beslutningslinjer vil svekke nærheten både for innbyggerne og næringslivet. Dette taler etter vår vurdering imot å ha få regioner. Vi mener at det eventuelt bør vurderes nærmere om Rogaland med noe omland, med sitt store befolkningsgrunnlag, kapitalstyrke og utdanningsmiljø, kan utgjøre en region alene.

Fylkesmannens rolle begrenses

Randaberg kommune er enig i at en eventuell opprettelse av et regionalt folkevalgt nivå må følges opp med at fylkesmannens rolle begrenses til tilsyn og kontroll. Etter vår vurdering er det i dag for mange aktører.

Oppgaver for det regionale folkevalgte nivået og kommunene - nærhetsprinsippet

Randaberg kommune noterer seg at oppgavene som foreslås tillagt et eventuelt nytt regionnivå er viktige regionalpolitiske oppgaver. Men vi stiller spørsmål ved om oppgavespekteret som er tiltenkt et regionnivå favner bredt nok til å vekke engasjement i befolkningen. Vi er tvilende til om oppgaveporteføljen gir rom for å balansere viktige samfunnsinteresser mot hverandre og bidrar til å gi nivået legitimitet.

Vi noterer oss videre at det ikke foreslås å overføre oppgaver fra kommunene til regionene, og slutter oss til dette.

Distriktskommisjonen har lagt til grunn at oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivåene bør bygge på nærhetsprinsippet. Randaberg kommune er enig i dette prinsippet. De oppgavene som kan legges til dagens kommunale nivå, bør legges til kommunene. Vi har merket oss at Distriktskommisjonen mener at det spesielt kan være aktuelt å styrke kommunenes ansvar for arealforvaltning, næringsutvikling og stedsutvikling.

Når det gjelder finansiering av nye oppgaver overført til enten kommunene eller eventuelle nye regioner, må utgangspunktet være at "pengene følger oppgaven".

Kommunestruktur

Kommisjonen foreslår at det skal være færre og større kommuner enn i dag, særlig i tett befolkede strøk, hvor kommunegrenser splitter tett koblede arbeids-, bolig- og serviceområder (ABS-områder).

Randaberg kommune kan ikke slutte seg til dette på generelt grunnlag. Det må foreligge *konkrete* utredninger som viser at dette vil føre til forbedringer av tjenestene til innbyggerne og vilkårene for næringslivet uten at det på den andre siden fører til tap i forhold til nærhet og et godt lokalsamfunn. Vår oppfatning er at tjenestetilbudet i kommuner på vår størrelse, som ligger i relativt sentrale strøk, er preget av høy kvalitet og brukertilfredshet, og at tilgangen på kvalifisert personell er god.

Vi mener at en må være forsiktig med å fokusere så mye på samfunnsutviklerrollen at innbyggerne som enkeltmennesker blir uteglemt.

Generalistkommuner

Vi slutter oss til at kommunene i framtiden fortsatt bør være generalistkommuner. Vi er imidlertid litt usikre på den avgrensningen som distriktskommisjonen foretar med generalistkommuner i "*demokratisk forstand*".

Vi er opptatt av at alle kommunene skal ha likt ansvar for oppgaver, men at det skal være frihet til å løse disse på mest hensiktsmessig måte. Enkelte steder vil dette kunne bety at en kommune med grunnlag i inngått avtale kan tilby tjenester til innbyggere i en annen kommune. Randaberg kommune har i dag ca 23 slike og andre velfungerende samarbeid med nabokommuner. Dette er oppgaver som spenner vidt. Vi kan bl.a. nevne legevakt og VAR. På noen områder løser vi oppgaver for andre kommuner, mens vi innenfor andre områder har avtalt at kommuner leverer til oss. Vi har et godt utviklet samarbeid, også når det gjelder helhetlig planlegging i distriktet.

Vi vil for øvrig fremheve at distriktskommisjonen på side 88 viser til at det finnes lite dokumentasjon på om samarbeidsløsninger er mer effektive enn sammenslutninger, jf kommisjonens forslag om sammenslåing av kommuner innenfor ABS-områder. Vi mener at dette taler for fortsatt frihet for kommunene til selv å vurdere om det er mest hensiktsmessig og effektivt med endringer i kommunestruktur eller videreutvikling av interkommunalt samarbeid.

Prosess

Distriktskommisjonen sier følgende om den videre prosess i forhold til forvaltningsstruktur: "*Staten bør spille en aktiv rolle i omstrukturingsprosessen. Dette kan innebære utforming av gode incentiver, god dialog med berørte parter og fastlegging av et tidsløp før endringer skal skje. Av flere grunner er det avgjørende at prosessen ikke drar ut i tid. I løpet av neste stortingsperiode bør innholdet i eventuelle reformer være avklart.*"

Kommisjonen har ikke brukt så mye ressurser på å vurdere økonomiske og administrative konsekvenser av sine forslag. Den sier bl.a. følgende: "*I tillegg er det fremmet forslag om grunnleggende endringer i det norske styringssystemet, som det knapt er mulig å vurdere de samlede konsekvensene av*".

Randaberg kommune mener at det er svært viktig å vurdere konsekvenser av strukturendringer før de eventuelt blir besluttet iverksatt. Uttalelsen fra kommisjonen om at endringer må skje fort henger etter vår vurdering dårlig sammen med uttalelsen om vanskelighetene med å vurdere konsekvenser. Vi vil igjen understreke viktigheten av at det, spesielt for kommunenivået, foreligger *konkrete* utredninger som viser fordeler og ulemper ved strukturendringer. Samfunnsutviklerrollen og fokuset på næringslivets kår må ikke gå på bekostning av innbyggerne som enkeltmennesker og et velfungerende demokrati.

Samspill mellom forvaltningsnivåene

Randaberg kommune mener at det er viktig at man finner fram til gode måter å sikre samordning fra statens og fylkeskommunens/regionenes side slik at man unngår sprikende styringssignaler.

Merknader knyttet til øvrige tema i utredningen

Statusbeskrivelse av distrikts- og regionalpolitikken

Distriktskommisjonen gir en statusbeskrivelse for dagens distrikts- og regionalpolitikk om at det er sprik mellom mål og virkelighet. Det finnes videre verdiskapingspotensial som ikke utløses og det er mangel på helhetsperspektiv.

Randaberg kommune kan bla. trekke fram at vi har gjort egne erfaringer med dårlig statlig samordning og manglende forståelse for stedlige særegenheter innenfor bl.a. landbrukspolitikken og samferdsel.

Utfordringene

Ifølge distriktskommisjonen er utfordringene å få til en politikk innrettet mot økt verdiskaping som tar utgangspunkt i at ressursene, også de menneskelige, har en gitt lokalisering. Videre mener kommisjonen at det er viktig å skape sterke regionale nærings- og kompetansemiljøer – bygd på regionenes egne forutsetninger.

Randaberg kommune vil understreke at fokus på disse utfordringene ikke må gå på bekostning av fokus på velferdstilbud til innbyggerne. De to temaene må ses i nær sammenheng. Strukturer må ikke lages kun med tanke på bedre ivaretagelse av samfunnsutviklerrollen.

Randaberg kommune er enig med distriktskommisjonen i at det må være samsvar mellom kommunale oppgaver og kommunenes økonomiske ressurser, og at rammefinansiering må være det bærende prinsipp. Etter vår vurdering er det *her* de største utfordringene ligger for å få til velfungerende lokalsamfunn og demokrati.

Sluttkommentar

Kommunene på Jæren har i dag et veldig godt samarbeid innen mange viktige områder. Vi samarbeider *frivillig* om bl.a. næringsutvikling, arealplanlegging, samferdsel, ulike tjenestetilbud og innkjøp. Samarbeidspartnerne varierer etter hvilken oppgave som skal løses.

Randaberg kommune mener det fortsatt skal være 3 forvaltnings nivåer med folkevalgt representasjon.

På denne måten ivaretar vi *dynamiske og hensiktsmessige avgrensninger*, noe som bør være et poeng i seg selv i en tidsalder hvor endringer skjer forholdsvis raskt.

Jæren har også nylig blitt omtalt som nummer én i landet på næringsutvikling.

Randaberg kommune kan ikke se at det er dokumentert at et nytt folkevalgt regionnivå og fastsetting av nye kommunegrenser er de rette løsningene på de utfordringene som kommunene og regionene står overfor.

Ved avstemming fikk Fremskrittspartiets forslag 4 stemmer, 21 stemte imot.

Ved avstemming fikk fellesforslaget 23 stemmer, 2 stemte for fellesforslaget inkl. repr. Sølve Sivertsens forslag.

Administrasjonens tilråding til vedtak:

Randaberg kommune avgir høringsuttalelser til distriktskommisjonens utredning og KOU 2004: 1 Sterke regioner i tråd med vedlegg.

Grunnlagsdokumenter:

- NOU 2004:19 Livskraftige regioner – rammer for en helhetlig og geografisk tilpasset politikk, sendt på høring 14.10.2004. Kapittel 7 Konklusjoner og anbefalinger er **vedlagt**. Utredningen er også å finne på www.odin.dep.no (KRD, Høringer).
- KOU 2004:1 Sterke regioner – Forslag til ny regioninndeling av Norge, sendt på høring 13.09.2004. Kortversjon av utredningen er **vedlagt**. Fullstendig versjon er å finne på www.ks.no.
- Brev fra KS av 25.10.2004 med overskrift "KOU 2004:1 Sterke regioner, fullstendig versjon, og supplerende høringsnotat til utredningen".
- Utkast til høringsuttalelse datert 17.12.2004 (**vedlagt**).

Bakgrunnen for saken:

Randaberg kommune har fått to utredninger som omhandler forvaltningsstruktur på høring. Høringsfristen på NOUen er todelt. For forslag som omhandler forvaltningsstruktur er fristen 12 måneder, og for andre forslag 14.01.2005. Fristen for uttalelse til KOUen er 01.02.2005. KS anbefaler medlemmene å uttale seg om distriktskommisjonens forslag vedrørende forvaltnings- og styringsstruktur innen 14.01.2005.

Utredningene bør ses i sammenheng. De bør også ses i sammenheng med den aktuelle diskusjonen rundt kommunestruktur. Siden høringsfristene ikke passer så godt med opprinnelig møteplan har ordfører i samråd med rådmannen innkalt kommunestyret til eget møte om dette temaet.

Saksopplysninger:

Ifølge KS er samsvarer premissene som distriktskommisjonen står felles om fullt og helt med de faglig-politiske premisser som ligger til grunn for KS eget arbeid med å etablere sterke, folkestyrte regioner. Likeledes er det fullt ut samsvar mellom de premisser – og presisering av oppgaver – som professor Tor Selstad har lagt til grunn for sin utredning av alternative regioninndelinger (KOU 2004:1).

Av denne grunn er det mulig å konsentrere seg om å avgi uttalelse til distriktskommisjonens utredning, og sende en kopi av denne til KS som høringsuttalelse til KOU 2004:1 Sterke regioner. Nedenfor gis en oppsummering av hovedforslagene fra distriktskommisjonen (hentet fra KS sin gjennomgang i brev av 25.10.2004).

V. L. T.

OPPGAVER TIL NYE FOLKEVALGTE REGIONER SOM SKAL ERSTATTE DAGENS FYLKESKOMMUNER

Et flertall på 11 av distriktskommisjonens 15 medlemmer anbefaler at det desentraliseres betydelig mer makt til et regionalt folkevalgt nivå. Flertallet uttaler følgende om hvilke oppgaver regionene bør ha ansvar for:

”Det folkevalgte regionale nivået bør i særlig grad overta myndighet fra staten på områder som er av *stor betydning for regional utvikling*. Dette gjelder områdene infrastruktur, samferdsel, utdanning, forskning, næringsutvikling, kultur, kommuneoverskridende areal- og ressursforvaltning og helse. De regioner som har samisk bosetting bør tillegges økt ansvar i urfolkspolitikken. Der det i større grad åpnes for regionale prioriteringer bør det skapes aksept for regionale ulikheter i politikken, også på sentralt politisk nivå.

Innenfor *infrastruktur og samferdsel* bør ansvaret for riksvegene utenom stamvegene overføres til det regionale nivået. Dette nivået bør få et større ansvar for å samordne utbygging av transportmessig infrastruktur, samferdsel, kollektivtrafikk og arealbruk. I tillegg bør det regionale nivået få ansvar for utbygging av bredbånd til de deler av landet der slik utbygging ikke er bedriftsøkonomisk lønnsomt. Utviklingen av transportinfrastrukturen bør kunne nyttes som et aktivt virkemiddel i regionbyggingen.

Innenfor *utdanning* bør det regionale nivået beholde ansvaret for det videregående skoleverket. I tillegg bør det forvalte tilstrekkelige midler til at høgskoler og universiteter motiveres til å innrette sin aktivitet i tråd med regionale utviklingsstrategier.

Innenfor *forskning* bør det regionale nivået få langt større innflytelse på Forskningsrådets strategier og satsinger, samtidig som den nasjonale samordningen fortsatt ivaretas. Forskningsrådet bør medvirke i bygging av regionale spesialiseringsstrategier, som også har nasjonal og internasjonal styrke eller potensial. I tillegg bør det regionale forvaltningsnivået ha et bestilleransvar i forhold til deler av de samlede forskningsmidlene.

Innenfor *næringsutvikling* bør ansvarsreformen utvides, slik at det regionale nivået – i tillegg til å ha et bestillingsansvar overfor Innovasjon Norge – får et tilsvarende ansvar i forhold til SIVAs utviklingsarbeid, bygdeutvikling, kompensasjonsmidlene for økt arbeidsgiveravgift (de næringsrettede utviklingsmidlene, det vil si den delen av provenyet som ikke kan tilbakeføres til enkeltbedrifter) og a-etats kvalifiseringsmidler.

Innenfor *kultur og idrett* bør flere av riksinstisusjonene for kunst- og kulturformidling (blant annet "de tre R-ene") vurderes avviklet til fordel for en styrket kulturaktivitet i regionene. Det vil si at midlene eventuelt bør overføres til det regionale nivået. Dette nivået bør også få et utvidet ansvar for idrettspolitikken, museene, større kulturinstisusjoner og internasjonalt kultursamarbeid.

Innenfor *kommuneoverskridende areal- og ressursforvaltning* bør det regionale nivået ha ansvar for å utforme en helhetlig arealpolitikk, basert på overordnede strategier for utbyggingsmønster og ressursutnyttelse.

Innenfor *helse* bør regionene ha en oppgave i forhold til forebyggende folkehelse og dialog om strategiske veivalg.

Det bør også overføres myndighet og oppgaver knyttet til *miljø, ressursforvaltning, fiskeri, landbruk og a-etat*. Det vises i denne forbindelse til anbefalinger lenger bak i dokumentet.”

Nært knyttet til denne oppgavepresiseringen heter det:

”Det regionale nivået bør ha ansvar for å delta i relasjonsbygging på den *internasjonale arena*. Det er viktig ikke minst av hensyn til regionens næringsliv og behovet for å være konkurransedyktig på det globale marked.”

Det samme flertallet understreker deretter at ANSVARET for de ulike oppgavene vil variere med hensyn til:

- *Totalansvar* (oppgaver det regionale nivået har direkte ansvar for – i forhold til målfastsettelse, ressursinnsats og måloppnåelse – og som de selv velger hvordan de vil løse).
- *Bestilleransvar* (oppgaver som finansieres av det regionale nivået, men som etter bestilling løses av frittstående private eller offentlige aktører – jf. den rollen fylkeskommunene i dag har overfor Innovasjon Norge)
- *Samordningsansvar* (overfor sektorer som består av selvstendige aktører – jf. dagens partnerskap, der blant annet privat næringsliv, organisasjoner og statlige sektororganer på regionalt nivå inngår).

FINANSIERING

I det samme flertallsforslaget heter det om finansiering av oppgavene:

”Det økte ansvaret bør følges opp av økonomiske midler, slik at regionene kan løse sine oppgaver og fylle rollen som ledende og forutsigbar partner i det regionale partnerskapet. Regionen bør ha et *selvstendig økonomisk grunnlag basert på rammeoverføringer og direkte skattegrunnlag*, på linje med finansieringen av dagens fylkeskommuner. På områder der det overføres et totalansvar eller bestilleransvar fra staten til det regionale nivået, bør pengene følge med. Også på de områder der det er snakk om et samordningsansvar, bør det regionale nivået ha tilstrekkelige økonomiske ressurser til å stimulere ønskede løsninger.”

OPPGAVER TIL KOMMUNENE

Innenfor rammen at flertallets forslag til trenivåmodell med større folkevalgte regioner, anbefales følgende når det gjelder oppgaver til kommunen:

”I tillegg til overføring av oppgaver til regionalt nivå bør det overføres ytterligere oppgaver og ansvar til det kommunale nivået. Dette for å gi kommunene større mulighet til å ta ansvar for egne ressurser og egen utvikling. Spesielt vil det være aktuelt å styrke kommunenes ansvar *for arealforvaltning, næringsutvikling og stedsutvikling*.”

PREMISSER FOR MÅLDISKUSJONEN

Distriktskommisjonen har lagt følgende premisser til grunn for sin måldiskusjon:

- I tråd med *nærhetsprinsippet* bør beslutninger fattes på lavest mulig effektive forvaltningsnivå. Beslutninger som krever skjønn eller innebærer prioriteringer mellom ulike hensyn og interesser bør fattes av direkte folkevalgte organer.
- Målsettingene i distrikts- og regionalpolitikken skal være *ærlige*. De skal beskrive en ønsket utvikling, være realistiske i forhold til hva som er mulig å oppnå og de skal være balanserte i forhold til andre samfunnsmessige målsettinger.

7 U

- Norsk næringsliv må være i stand til å møte internasjonal konkurranse både ute og hjemme.
- Målsettingene skal være *forutsigbare* og *robuste*. Det vil si at de bør kunne stå seg over tid, både i forhold til utviklingen i nasjonale og internasjonale rammebetingelser, og i forhold til skiftende konstallasjoner i Stortinget.
- Enkeltmennesker og næringsaktører gjør sine *egne og frie valg*, innenfor de rammebetingelser samfunnet og fellesskapet setter.
- Bosettingsmønsteret vil i hovedsak ligge fast i lang tid fremover.
- Samfunnets *evne til å endre seg og møte nye utfordringer* vil være grunnleggende for å lykkes i distrikts- og regionalpolitikken.
- Våre rike *naturressurser* skal fortsatt nyttes til å bygge landet.

Anbefalingene fra flertallet i distriktskommisjonen er forankret i viktige premisser som en samlet kommisjon står bakⁱ. Denne politikken bør i følge kommisjonen være "en politikk for å styrke og utvikle regionale fortrinn." Med dette utgangspunkt uttaler kommisjonen: "En hovedutfordring i distrikts- og regionalpolitikken vil derfor, etter distriktskommisjonens mening, være å utforme en politikk som på en langt mer kraftfull måte kan legge til rette for utvikling av sterke, funksjonelle regioner."

KRAV TIL EN POLITIKK FOR REGIONAL UTVIKLING

Med dette utgangspunkt drøfter kommisjonen behov for regionalt tilpasset politikk. Det understrekes at det stilles to fundamentale krav til en politikk for regional utvikling:

1. Politikken må kunne tilpasses de forutsetninger, utfordringer og muligheter som finnes i den enkelte region, det vil si en *regionalt tilpasset politikk*ⁱⁱ. Det må være rom for en geografisk differensiering av politikken innenfor flere viktige sektorer. I forhold til næringsutvikling vil en slik politikk blant annet kunne innebære tilrettelegging for internasjonalt konkurransedyktige næringsklynger, knyttet til lokale og regionale fortrinn. I tillegg innebærer det at det på lokalt og regionalt nivå må være mulig å se ulike politikkområder i sammenheng. For å sikre helhetlige og målrettede løsninger på utfordringene, vil det være behov for en langt sterkere grad av *territoriell samordning*, der det prioriteres og samordnes på tvers av sektorer.
2. Politikken må *utformes nedenfra*. Det er ute i lokalsamfunnene og i den enkelte region at grunnlaget for vekst og utvikling ligger. Politikken må derfor utformes nærmest mulig de som berøres. Den må ha en *demokratisk forankring*, der viktige prioriteringer og beslutninger treffes av folkevalgte organer. Videre må den utformes i *partnerskap* med de aktører som representerer potensial og drivkrefter, det vil si næringsliv, kapitalkilder, kompetansemiljøer og mennesker med initiativ og pågangsmot. Vekstkraft kan ikke genereres ovenfra. Den må mobiliseres nedenfra, og politikken som føres må være forankret i det samfunnet den skal virke."

ⁱ NOU 2004:19 *Livskraftige distrikter og regioner – Rammer for en helhetlig og geografisk tilpasset politikk* Det vises spesielt til kap 6 Veivalg i distrikts- og regionalpolitikken.

ⁱⁱ NOU 2004:19 *Livskraftige distrikter og regioner – Rammer for en helhetlig og geografisk tilpasset politikk* kap 6.2.2

HOVEDSTRATEGI : "DESENTRALISERING AV MAKT TIL FOLKEVALGTE ORGANER"

Disse premisene danner grunnlag for distriktskommisjonens anbefalinger og konklusjoner. En hovedstrategi som anbefales lagt til grunn for distrikts- og regionalpolitikken er "desentralisering av makt til folkevalgte organer"ⁱⁱⁱ. Her heter det:

"For å nå de målene som er foreslått for distrikts- og regionalpolitikken vil en samlet kommisjon fremholde desentralisering av makt til folkevalgte organer på lokalt og regionalt nivå som en hovedstrategi. Dette anses nødvendig for å utløse mer av det samlede verdiskapingspotensialet her i landet, og sette lokalsamfunn og regioner i stand til å ta større ansvar for egen utvikling. Mer makt til det lokale og regionale forvaltningsnivået vil gjøre det lettere å mobilisere flere aktører til å delta i et forpliktende partnerskap, og bidra til en mer helhetlig og regionalt tilpasset politikk. I tillegg vil det legges til rette for en bredere og mer målrettet distriktspolitikk, basert på samspillet mellom by og land. Kommisjonen mener at en slik desentralisering av makt vil styrke demokratiet, og være i tråd med nærhetsprinsippet."

Administrasjonens vurdering:

Administrasjonen har ikke merknader til distriktskommisjonens anbefalinger knyttet til de ulike konkrete distrikts- og regionalpolitiske virkemidler. Vi har ikke registrert reaksjoner fra de ulike næringene, og forutsetter at disse selv vil kommentere eventuelle svakheter ved forslagene.

Administrasjonen vil imidlertid bemerke at forslagene fra distriktskommisjonen om innføring av et ikke definert antall folkevalgte regioner til erstatning for dagens fylkeskommuner og kommunestruktur basert på større kommuner, særlig i tett befolkede områder, kan ha stor innvirkning på Randaberg kommunes framtid.

KOUen om Sterke regioner foreslår at antall regioner blir 5, 7 eller 9, og sammenfaller godt med distriktskommisjonens anbefalinger om struktur. Leder for distriktskommisjonen, Barlindhaug, har uttalt at han ser for seg godt under 10 regioner.

Administrasjonen mener at kommisjonens forslag om å opprette et regionalt folkevalgt nivå til erstatning for dagens fylkeskommuner er basert på et for tynt grunnlag. Det er svært viktig å vurdere konsekvenser av slike strukturendringer før de eventuelt blir besluttet iverksatt. I denne utredningen er det nesten bare fokus på konsekvenser for næringutvikling. Vi ser bl.a. behov for en avklaring om hvilken reell myndighet de folkevalgte i det nye nivået skal ha, og konsekvenser for innbyggernes tiltro til og deltakelse i demokratiet. Fylkeskommunen sliter ikke bare med å fungere som "samfunnsutvikler", men også med at innbyggerne ikke er så opptatt av hvem som styrer. Vi stiller spørsmål ved om oppgavespekteret som er tiltenkt et regionnivå favner bredt nok til å vekke engasjement i befolkningen og om oppgaveporteføljen gir rom for å balansere viktige samfunnsinteresser mot hverandre. Vi er skeptiske til om valgdeltakelse blir bedre kun fordi vi får større enheter. Administrasjonen mener at Randaberg kommune bør kunne si fra om dette, men at vi likevel bør bry oss mest om at arbeidsvilkårene for Randaberg kommune ivaretas på en god måte - uansett valg av forvaltnings- og styringsstruktur.

ⁱⁱⁱ NOU 2004:19 *Livskraftige distrikter og regioner – Rammer for en helhetlig og geografisk tilpasset politikk* Kap 7.3.3.

7.5

Administrasjonen er enig med distriktskommisjonen i at det er viktig at vi kan jobbe innenfor samordnede styringssignaler. Det er vesentlig at det er samsvar mellom kommunens oppgaver og ressurser, og at kommunen faktisk har handlingsrom nok til å fungere som kommune. Det er bl.a. viktig at våre samarbeidspartnere har kunnskap om forhold i kommunen, og at de er tilgjengelige. Vi er bekymret for at få regioner vil kunne gi dårlige samarbeidsforhold. For lange kommunikasjons- og beslutningslinjer vil svekke nærheten både for innbyggerne og næringslivet. Vi mener at det bør kunne vurderes nærmere om for eksempel Rogaland med noe omland er sterk nok til å kunne utgjøre en region alene.

Vi forstår definisjonen av en kommune slik at den skal jobbe for gode tjenester til innbyggerne og være en reell demokratisk arena med valgmuligheter. Samtidig skal den legge til rette for utvikling av *både* et godt lokalsamfunn og næringsgrunnlag. Vi mener at det vil være uansvarlig å tegne opp en ny styrings- og forvaltningsstruktur av hensyn til næringslivet - uten å ha sett grundig på konsekvensene for tjenesteytingen, lokaldemokratiet og ivaretagelse av gode lokalsamfunn.

Hvordan forvaltnings- og styringsstrukturen best kan formes for fremtiden avhenger av summen av gevinst og tap innenfor flere faktorer. I Randaberg kommune bør vi fokusere på utslagene for innbyggerne her. Foreløpig har vi lite konkret materiale til å legge til grunn for vår vurdering, men er opptatt av at det ikke må tas overilte beslutninger - verken når det gjelder mellomnivået eller kommunenivået.

Vedlagt følger et utkast til høringsuttalelse til NOU 2004:19 til Kommunal- og regionaldepartementet basert på administrasjonens vurdering. Administrasjonen tilrår at denne sendes i kopi til KS som høringsuttalelse til KOU 2004:1 Sterke Regioner.

Saksbehandlere: Per Haarr/Kristine Tveit

Særutskrift:

Kommunal- og regionaldepartementet